

Äldrenämnden
Tjänsteskrivelse till Äldrenämndens arbetsutskott

Datum:
2020-08-06

Diarienummer:
ALN-2020-00517

Handläggare:
Daniel Karlsson

Initiativärende om offentliggörande av information om smittspridning

Förslag till beslut

Äldrenämndens arbetsutskott föreslår nämnden

1. att besvara initiativärende om offentliggörande av information om smittspridning med föredragningen i ärendet.

Sammanfattning

I initiativärende yrkar Tobias Smedberg (V) att äldrenämnden beslutar att information om smittspridning på boenden lämnas ut när sådan information efterfrågas. I ärendet framhålls att inte lämna ut informationen är en allvarlig inskränkning av fria och oberoende mediers rätt att utöva granskning av offentlig verksamhet.

Äldrenämndens bedömning är att med hänsyn till att dokumentation avseende smittspridning nu har upprättats – och fortsättningsvis kommer att upprättas – i sådan utsträckning att de uppgifter som avses kommer att lämnas ut så är frågan delvis utagerad. I den mån uppgifterna bedöms omfattas av sekretess får myndigheten dock inte lämna ut uppgifterna. Den bedömning som gjorts i nuläget är att den handling som upprättats kan lämnas ut. Här är dock viktigt att förvaltningen även fortsättningsvis följer rättsläget i takt med att praxis på området tillkommer. Med detta anses ärendet vara besvarat.

Ärendet

I initiativärende yrkar Tobias Smedberg (V) att äldrenämnden beslutar att information om smittspridning på boenden lämnas ut när sådan information efterfrågas. I ärendet framhålls att inte lämna ut informationen är en allvarlig inskränkning av en grundläggande demokratifunktion; fria och oberoende mediers rätt att utöva granskning av offentlig verksamhet.

I ärendet framhålls även att liknande ärenden har prövats i domstol som gett kommuner som försöker hemlighålla information fel.

Föredragning

Uppgifter om enskilda som bor på särskilda boenden dokumenteras i patientjournal (avseende hälso- och sjukvård) och social dokumentation (avseende omvårdnad enligt socialtjänstlagen).

När begäran om uppgifter gjordes från media avslogs detta av nämnden med hänvisning till dels att det inte fanns någon allmän upprättade handling innehållandes dessa uppgifter, dels att sådana uppgifter omfattas av sekretess. När media började intressera sig för smittspridningen på äldreboenden i Sverige intog många kommuner ovanstående hållning. Spridningen av covid-19 skapade ett informationsintresse som tidigare varit relativt oprövat.

Smitta och smittspridning är en uppgift som rör enskildas hälsotillstånd och som därtill utgör ett personligt förhållande. Sekretessen gäller med ett så kallat omvänt skaderekvisit, vilket innebär att sekretess är huvudregeln. Uppgifter får inte lämnas ut – även om så sker oidentifierat – om det genom uppgifterna går att räkna ut vem de avser. Det innebär att desto färre som bor på ett äldreboende, desto större anledning finns att skydda uppgifterna. För kommuner blir detta en svårighet då det inte är helt lätt att avgöra var gränsen ska dras – särskilt inte i ett läge då uppgifterna har ett särskilt högt informationsvärde. Det kan till exempel antas att benägenheten att prata om – och försöka få fram uppgifter om – vilka som är smittade är högre beträffande covid-19 än andra sjukdomar.

Å andra sidan finns ett tydligt allmänintresse i att kunna ta del av informationen om hur smittläget är på olika boenden. Av den anledningen begärde ordföranden i mitten av juni att förvaltningen skulle ta fram och upprätta en handling utvisandes vilka boenden som var drabbade av smitta. Denna handling har också lämnats ut till media. Med hänsyn till att denna handling innehåller de uppgifter som initiativärendet tar sikte på anses ärendet besvarat genom denna skrivelse.

Förvaltningen följer alltjämt rättsutvecklingen i takt med att praxis avseende uppgifter om smitta av covid-19 skapas.

Beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för avtal och marknad tillsammans med kommunjurist.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för nämnden.

Beslutsunderlag

Bilaga. Initiativärende om offentliggörande av information om smittspridning

Äldreförvaltningen

Carina Juhlin
Förvaltningsdirektör

Offentliggörande av information om smittspridning

Sveriges radio har begärt ut information om smittspridning vid särskilda boenden för äldre i Uppsala kommun. Sådan information tillgängliggörs av många kommuner, men Uppsala kommun har nekat Sveriges radio tillgång till informationen med hänvisning till att det riskerar röja hälsotillstånd hos enskilda. När undertecknad vid senaste sammanträdet med arbetsutskottet ifrågasatte hemlighållandet av smittspridningsinformation uppgavs även argument om att det riskerar oroa boende, anhöriga och personal samt att man inte vill ha journalister som åker till äldreboendena för att ställa frågor till personal och andra.

Beslutet att inte lämna ut den information som efterfrågats av Sveriges radio rimmar dåligt med hur verkligheten ser ut. I Uppsala kommun har vi stora boendeenheter och jämfört med många andra kommuner relativt få smittade individer inom äldreomsorgen. Det finns ingen risk att enskild persons hälsotillstånd röjs för att medier får veta hur många smittade det finns på respektive boende eller för att de får veta hur skillnaderna ser ut mellan kommunal och privat regi.

Att inte lämna ut informationen är även en allvarlig inskränkning av en grundläggande demokratifunktion; fria och oberoende mediers rätt att utöva granskning av offentlig verksamhet. Huruvida några blir oroad av den information som kommer fram genom mediers arbete eller inte är helt irrelevant för utgångspunkten att all information är offentlig om den inte är sekretessbelagd. Det är dessutom mer sannolikt att allmänhets oro ökar om de upplever att offentliga institutioner hemlighåller information som det inte finns fog att sekretessbelägga.

Slutligen har liknande ärenden prövats i domstol och gett kommuner som försöker hemlighålla information fel. Kammarrätten i Jönköping har alldeles nyss rivit upp Nyköpings, Oxelösunds och Vingåkers beslut att inte lämna ut information om hur många som smittats och avlidit på kommunernas äldreboenden.

Med anledning av ovanstående yrkar Vänsterpartiet att äldrenämnden beslutar:

- att information om smittspridning på boenden lämnas ut när sådan information efterfrågas.

Tobias Smedberg (v)

